

Examen havo 2021

tijdvak 1
woensdag 12 mei
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 31 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 64 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Staatsinrichting

In de eerste helft van de 20e eeuw vonden nogal wat veranderingen plaats op Curaçao. Twee belangrijke ontwikkelingen waren:

- 1 Het aantal inwoners van Curaçao verviervoudigde in de eerste helft van de 20e eeuw.
- 2 De blanke elite op het eiland moest op verschillende gebieden aan macht inleveren.

- 4p **1** – Leg uit wat de oorzaak was van deze enorme bevolkingsaanwas.
– Noem en verklaar een gebied waar de blanke elite door ontwikkelingen in de eerste helft van de 20e eeuw aan macht moest inleveren.

De volgende zes gebeurtenissen uit de geschiedenis van de Antillen staan in willekeurige volgorde:

- a De 'Overzeese Gebieden' worden een autonoom land met een nieuwe naam: 'De Nederlandse Antillen'.
- b De Koloniale Raad wordt vervangen door gedeeltelijk gekozen Staten.
- c De eilanden komen definitief onder Nederlands gezag.
- d De WIC wordt opgeheven en het bestuur van de Antillen komt in handen van de Staten-Generaal.
- e De eilanden worden zelfstandiger, vastgelegd in 'De Eilandenregeling Nederlandse Antillen'.
- f De WIC verovert Aruba, Bonaire, Saba en Sint Eustatius op de Spanjaarden.

- 2p **2** Zet deze zes gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van verleden naar heden. Noteer alleen de letters.

Twee stellingen:

- 1 De Staatsregeling van 1936 betekende voor de Antillen een grotere mate van zelfbestuur.
- 2 Met de invoering van een democratisch bestuur had de Staatsregeling van 1936 nog weinig te maken.

- 2p **3** Geef voor elk van beide stellingen één argument.

- 1p **4** Met de invoering van de ERNA kwam er een verandering in het bestuur van de Nederlandse Antillen. De Antillen kregen een nieuwe staatsvorm. Welke staatsvorm kregen de Nederlandse Antillen?
- A** een Bondsstaat (Federatie)
 - B** een gecentraliseerde eenheidsstaat
 - C** een gedecentraliseerde eenheidsstaat
 - D** een Statenbond

Aanvankelijk verzette Nederland zich met hand en tand tegen het opnemen van het recht van sessie in het Statuut. Dit recht werd dan ook niet in het Statuut opgenomen. Later veranderde de houding van Nederland.

- 2p **5** – Wat betekent het recht van sessie en
– wat zorgde ervoor dat Nederland van mening veranderde?

Sociale grondrechten zijn gericht op een optreden van de staat (overheid) om het leven van de burger beter te maken.

- 2p **6** Noem drie voorbeelden van sociale grondrechten.

Klassieke grondrechten vormen een belangrijk element van een rechtsstaat.

- 2p **7** – Leg uit wat het doel van de klassieke grondrechten is.
– Noem twee klassieke grondrechten.

- 1p **8** Als bekend is hoeveel geldige stemmen er in totaal zijn uitgebracht, wordt de algemene kiesdeler bepaald.

Hoe wordt de algemene kiesdeler bepaald?

- A** Het totaal aantal geldig uitgebrachte stemmen gedeeld door het aantal partijen.
- B** Het totaal aantal geldig uitgebrachte stemmen gedeeld door het aantal te verdelen zetels.
- C** Het totaal aantal stemmen op een partij gedeeld door het aantal te verdelen zetels.
- D** Het totaal aantal stemmen op een partij gedeeld door het aantal zetels + 1.

- 2p **9** Leg het verschil uit tussen een monistisch stelsel en een dualistisch stelsel.

De gouverneur kan niet door de Staten ter verantwoording worden geroepen.

- 1p **10** Hoe heet dit verschijnsel in onze staatsinrichting?

- 1p **11** In welk jaar werd het zelfbeschikkingsrecht van Aruba door Nederland erkend?
- A 1954
 - B 1971
 - C 1983
 - D 1986

- 1p **12** Geef aan wie en met welke partij de afscheidingsbeweging op Aruba nieuw leven inblies.

Fruytier stelt dat de werkloosheid een grote rol speelde bij het oproer van 30 mei 1969.

- 3p **13**
- Verklaar de werkloosheid op Curaçao in de jaren zestig van de vorige eeuw.
 - Leg een verband tussen die werkloosheid en het oproer van 30 mei 1969.

Critici stellen dat er een verband bestaat tussen de vaak moeilijke en slechte financiële situatie van de overheid en een niet goed functionerend democratisch bestuur aan de ene kant en de politieke patronage aan de andere kant.

- 2p **14** Leg dat verband uit.

- 2p **15** Kies wie niet in het rijtje hoort met betrekking tot de totstandkoming van het Statuut. Noteer alleen de letter en leg je keuze uit.
- a Cola Debrot
 - b Efraïn Jonckheer
 - c Koningin Juliana
 - d Moises da Costa Gomez

In 1992 stelde een commissie vast dat het bestuur van Sint Maarten heel slecht functioneerde. Sint Maarten werd toen door Nederland onder bestuurlijke curatele geplaatst en dus onder toezicht gesteld van de gouverneur.

- 2p **16**
- Verklaar het recht van Nederland om in te grijpen.
 - Leg uit waarom het de taak van de gouverneur was om dat toezicht te houden.

Oorlog & Vrede

Hieronder staan twee van de oorzaken die geleid hebben tot het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog:

- 1 het imperialisme
- 2 de bondgenootschappen

4p 17 Leg elk van deze oorzaken uit met een voorbeeld.

Gebruik bron 1.

- 2p 18 – Verklaar de volgende zinsnede:
"Gavrilo Princip, de man die 100 jaar geleden het startschot gaf voor de Eerste Wereldoorlog."
– (Zonder bron) Waarom wordt Gavrilo Princip door veel Serviërs als een held en strijder voor de vrijheid gezien?

De oprichting van de Volkenbond was één van de gevolgen van het Verdrag van Versailles. Deze organisatie streefde naar internationale samenwerking, vrede en veiligheid in de wereld. In theorie zag dit er prachtig uit, in de praktijk bleek de Volkenbond niet erg succesvol.

3p 19 Geef drie redenen waarom de Volkenbond niet aan deze verwachtingen voldeed.

Gebruik bron 2.

2p 20 Leg uit, met verwijzing naar minstens een beeldelement in de prent, wat volgens de tekenaar het doel was van de Volkenbond.

Duitsland probeerde op allerlei manieren onder de bepalingen van de Vrede van Versailles uit te komen: in 1922 sloot het land met de Sovjet-Unie het Verdrag van Rapallo.

- 2p 21 – Wat hield dit verdrag in en
– waarom was het toen logisch dat juist deze twee landen dit verdrag sloten?

De buitenlandse reactie op de 'Anschluss' (aansluiting) was zeer lauw en de internationale gemeenschap nam geen maatregelen tegen de Duitsers.

2p 22 Leg uit dat deze houding een vrijbrief voor meer annexaties (inlijvingen) door Duitsland inhield. Geef twee voorbeelden ervan.

In het begin van de aanval op de Sovjet-Unie veroverden de Duitse strijdkrachten snel grote delen van de westelijke Sovjet-Unie. Het leek erop dat Duitsland heel snel de oorlog zou winnen. Maar Hitler-Duitsland hield geen rekening met een aantal factoren.

2p 23 Noem twee van deze factoren.

De aanval op Pearl Harbor was een verrassingsaanval door het Japanse opperbevel op de Amerikaanse marinebasis Pearl Harbor (Hawaiï). Als aanvalsdatum werd 7 december 1941 gekozen.

- 2p **24** Noem twee maatregelen van president Roosevelt die mede hebben geleid tot deze actie van de Japanners.

De veroveringsplannen van Hitler mislukten uiteindelijk omdat hij drie grote fouten maakte.

- 2p **25** Leg twee van die grote fouten uit.

Gebruik bron 3.

- 3p **26** Leg uit met twee onderdelen van de prent (een ansichtkaart) welke gebeurtenis uitgebeeld wordt.

De volgende belangrijke gebeurtenissen voor Curaçao tijdens de Tweede Wereldoorlog staan in willekeurige volgorde:

- a Atlantic Charter
- b Chinezenincident
- c Operatie Trommelslag
- d Oprichting van de Rooms Katholieke Partij
- e Wet op de zetelverplaatsing

- 2p **27** Zet de gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van verleden naar heden. Noteer alleen de letters.

In de Ñapa (Amigoe) van 4 mei 2019 stond het volgende vermeld over het verblijf van de Amerikanen op de Benedenwindse eilanden: 'Ofschoon de Amerikaanse soldaten voor korte tijd op de eilanden verbleven, hadden hun levensstijl en het uitdragen van de 'American Dream' een behoorlijke impact.'

- 2p **28** Geef aan de hand van twee voorbeelden wat er met 'een behoorlijke impact' voor de Benedenwindse eilanden van het Amerikaanse verblijf tijdens de Tweede Wereldoorlog bedoeld wordt.

In Jalta en Potsdam werden tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog belangrijke conferenties gehouden.

- 3p **29** Geef aan welke leiders van welke landen aanwezig waren op de conferentie van Jalta.

Gebruik bron 4.

2p **30** Geef twee voorwaarden waaraan landen moesten voldoen om Marshallhulp te krijgen.

De bewapeningswedloop was een zeer belangrijk aspect van de Koude Oorlog.

1p **31** Leg uit waarom 1950 in dat kader een belangrijk jaar was.